

УДК 339.1

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ТРАНЗИТНОЇ ТА СКЛАДСЬКОЇ ФОРМИ ТОРГІВЛІ

Бурак І.О.

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

У статті розглянуто дві форми торгівлі, а саме транзитну та складську. Досліджено особливості ведення діяльності підприємств при використанні різних форм торгівлі. Визначено позитивні та негативні моменти при застосуванні транзитної та складської форми торгівлі.

Ключові слова: торгівля, розрахунки, товар, транзитна торгівля, складська торгівля, торговельне підприємство.

Постановка проблеми. Розгалуженість торговельної мережі зумовлює різноманітність форм її здійснення: оптова та роздрібна торгівля. Для дослідження використовувались торговельні підприємства Західного регіону України, які здійснюють оптову торгівлю непродовольчими товарами як на території України, так і за її межами. Метою діяльності досліджуваних торговельних підприємств є сприяння розвитку економіки України, формування відносин щодо підвищення ефективності господарської і підприємницької діяльності, спрямованої на задоволення споживчих потреб у товарах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теорії і практики функціонування торгівлі та проблеми торговельних відносин займають значне місце в світовій економічній літературі, в зв'язку з чим існує значна кількість різноманітних наукових підходів, які запропонували відомі вітчизняні та зарубіжні вчені. У теоретичному аспекті торгівля як категорія досліджена всебічно у працях вітчизняних та зарубіжних вчених: П. Буагільбер, Г. Коуз, В. Лагутін, А. Мазаракі, П. Мазурок, Т. Мальтус, А. Маршалл, Д. Норт, В. Ойкен, М. Портер, У. Петті, П. Самуельсон, В. Тарасевич, А. Ткач, Й. Шумпетер та інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний внесок вчених у розвиток науки, залишаються дискусійними деякі положення. Оптовий продаж товарів спрямований на виконання основної функції оптової торгівлі – організацію постачання роздрібною торгівлі необхідними товарами. Торговельним підприємствам необхідно обрати саме таку форму торгівлі, яка забезпечить своєчасне постачання роздрібних торгових підприємств товарами, сприятиме прискоренню товарообігу і зниженню витрат обігу.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження впливу транзитної та складської форми торгівлі на діяльність торговельних підприємств Західного регіону України.

Виклад основного матеріалу. Торговельна діяльність досліджуваних підприємств здійснюється із використанням двох форм: транзитна торгівля (32%) і складська торгівля (68%) [8]. Розглянемо специфіку діяльності досліджуваних підприємств з використанням зазначених форм більш детально.

Так, головною рисою транзитної торгівлі є торговельна діяльність оптових підприємств, яка пов'язана з постачанням товарів безпосередньо кінцевому споживачу, без завезення їх на свої склади [4]. Тобто, торговельне підприємство за окрему плату виконує так звану посередницьку роль між постачальниками і одержувачами, які, як правило, навіть не знають про існування один одного. При цьому торговельне підприємство вступає одночасно у договірні відносини з двома діловими партнерами: постачальником, у якого підприємство купує товар,

та покупцем, якому підприємство постачає товар. Таким чином, торговельне підприємство укладає та контролює виконання двох договорів, відповідно до яких визначаються кількість, асортимент, терміни транзитного відвантаження та порядок розрахунків. Трудомісткість транзитного обороту значно нижче складського, тому при відносно високих розмірах націнок він вигідний для оптових торговельних підприємств.

Особливістю договорів транзитної поставки товарів є: по-перше, відповідальність кожної зі сторін за свої дії в межах договору, а також діяльність від власного імені і за власний рахунок; по-друге, торговельна організація виступає спочатку покупцем, а потім продавцем, тому у відносинах з покупцем торговельне підприємство виступає як власник товару.

Основним документом, що використовується на досліджуваних підприємствах, для транзитного відвантаження товарів є наряд на відпуск товарів, який виписується оптовим торговельним підприємством і адресується конкретному постачальнику – виробнику, а копія надсилається на адресу покупця-клієнта торговельного підприємства.

На транспортних документах, які супроводжують товар, повинні бути відмітки вантажовідправника (постачальника) про відвантаження товару і вантажоодержувача (покупця) про отримання вантажу. Саме це служить підтвердженням того, що товар був фактично отриманий покупцем. Також це необхідно для своєчасного відображення операцій оприбуткування та реалізації товару залежно від умов переходу права власності, закріплених у договорах торговельного підприємства з постачальником і покупцем товару [7].

Здійснюючи транзитну торгівлю, досліджуваним підприємства вступають у розрахунки як з постачальниками товарів, так і з покупцями відповідно. Практика торговельних підприємств розрізняє дві форми розрахунків, що виникають: транзитну торгівлю з участю в розрахунках і транзитну торгівлю без участі в розрахунках.

Досліджуваним підприємствам характерна транзитна торгівля з участю в розрахунках, яка передбачає самостійне ведення розрахунків торговельним підприємством з підприємством-постачальником і відповідно з покупцями-одержувачами за відвантажені товари. При цьому в обліку торговельного підприємства відображаються дві окремі господарські операції: придбання і продаж товарів. Остання операція відображається з використанням торговельної націнки, яку разом з вартістю придбаних товарів підприємство стягує з покупців-одержувачів.

За даними торговельних підприємств, розрахунки, що виникають з постачальниками товарів, здійснюються, як правило, відповідно до встановлених

договорами строків та обсягів шляхом безготівкового перерахування коштів за відвантажені товари. Інколи спостерігалася практика застосування відстрочення платежу у зв'язку з несвоєчасним надходженням коштів від покупців торговельного підприємства.

Що стосується покупців торговельного підприємства, то ними виступають роздрібні торговельні підприємства. Тому задля забезпечення роздрібною мережі необхідними товарами торговельні підприємства здійснюють систематичний контроль за ходом транзитних відвантажень товарів, намагаються забезпечити своєчасне постачання товарів у необхідній кількості й асортименті роздрібним торговим підприємствам. За виконання цих зобов'язань торговельне підприємство несе майнову відповідальність перед своїми покупцями.

Розрахунки, що виникають з покупцями досліджуваних торговельних підприємств, здійснюються, як правило, пізніше встановлених строків, тобто торговельні підприємства виступають кредитором роздрібних торговельних підприємств, що дуже вигідно останнім в умовах обмеження обігових коштів.

Що стосується транзитної торгівлі без участі в розрахунках, то варто відмітити, що тут роль торговельного підприємства зводиться виключно до організації просування товарів від виробника до кінцевого споживача. Розрахунки за товари здійснює безпосередньо покупець, переказуючи кошти постачальникові товарів. Постачальники зобов'язані надсилати оптовим торговельним підприємствам копії платіжних вимог, за якими здійснюється облік транзитного обігу. Операції з реалізації транзитом без участі у розрахунках не відображають на рахунках бухгалтерського обліку торговельного підприємства, і, відповідно не характерні для наших досліджуваних підприємств.

Що стосується складської форми торгівлі, то ця форма господарювання притаманна більшій частині досліджуваних підприємств. Головною рисою складської форми торгівлі є реалізація товарів споживачам безпосередньо зі складів торговельного підприємства. Тобто, на відміну від транзитної торгівлі, складська торгівля є більш масштабнішою і витратнішою, оскільки включає в себе цілий комплекс складських послуг: розвантаження транспорту, приймання товарів, внутрішньоскладське переміщення товару, розміщення товарів, відбір товарів з місць зберігання, комплектування та пакування товарів, вантаження.

Велика кількість постачальників і покупців – це ключовий фактор, діяльності оптового торговельного підприємства. Не виключення становлять і досліджувані підприємства. Вплив, який сукупність постачальників та покупців чинять на роботу складу

і як наслідок на обліковий процес, надзвичайно великий. Чим більше число постачальників та покупців, тим вища інтенсивність роботи складу, більше замовлень, більше документів до оформлення, менше часу на виправлення помилок, а значить, вище вимоги до персоналу, системи обліку та налагодженості складських процедур. Важливу роль для ефективної роботи складського комплексу в даній взаємодії відіграють такі фактори, як рівномірність поставок, кількість товару в упаковці (коробі, ящику тощо) і його числова стабільність, кількість товарів на палеті, наявність штрихового коду і склад зашифрованою в ньому інформації.

На досліджуваних підприємствах складської форми торгівлі поширений метод продажу товарів через роз'їзних торгових агентів, котрі відвідують оптових покупців з метою ознайомлення з їх асортиментом і формування замовлень на постачання товарів. Діяльність торгових агентів дозволяє формувати купівельний попит, сприяє розширенню ринків збуту, зростанню рентабельності торговельного підприємства

Аналіз документообігу досліджуваних підприємств показав, що на сьогодні існує значний рівень навантаження як на складський комплекс в цілому, так і на автоматизовану систему бухгалтерського обліку та аудиту відповідно.

Висновки. Як і за транзитної форми торгівлі, складська форма передбачає укладання договорів між діловими партнерами. При цьому, якщо за умови транзитної торгівлі, торговельне підприємство, як правило, відразу має покупця товару, то при складській формі торгівлі доволі часто товар залежується на складі або ж на полицях роздрібних торговельних підприємств.

Основою розрахункових відносин для зазначених форм торгівлі є договори, на основі яких і визначаються особливості виникнення, існування та погашення зобов'язань за розрахунками з діловими партнерами. Розрахунки, що виникають на досліджуваних підприємствах з діловими партнерами, характеризуються різноманітністю форм існування, серед яких значна частина припадає на грошові розрахунки (88%). Проте зустрічаються випадки застосування таких не грошових форм розрахунків як натуральні (продаж товару в обмін на виконання визначених робіт чи послуг) та розрахунки зобов'язаннями (видача векселя).

Слід згадати про масштабність бухгалтерської роботи на досліджуваних підприємствах складської форми торгівлі. Відображення в обліку операцій щодо надходження, зберігання, переміщення, вбуття та повернення товарів доволі трудомістка діяльність роботи, а, отже, і затратна.

Список літератури:

1. Закон України «Про ціни та ціноутворення» від 21.06.2012 р. № 5007-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=713571
2. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 р. № 2346-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=479619
3. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України Про затвердження Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядку їх планування у торговельній діяльності від 22.05.2002 р. № 145 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=188769
4. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Л. В. Нападовська, А. В. Алексеева, О. А. Бакурова та ін.; за заг. ред. Л. В. Нападовської; Київ. нац. торг.-екоп. ун-т. – К : КНТЕУ, 2012. – 395 с.
5. Корінев В.Л., Корецький М.Х., Дадій О.І. Маркетингова цінова політика. – К.: ЦУЛ, 2007. – 200 с.
6. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства (під ред. проф. Н.М. Ушакової) – К. «Хрещатик», 1999. – 800 с.
7. Організація бухгалтерського обліку. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. / За редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-є вид. доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 592 с. www.ukrstat.gov.ua

Бурак І.О.Черновицкий торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета**ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ТРАНЗИТНОЙ И СКЛАДСКОЙ ФОРМЫ ТОРГОВЛИ****Аннотация**

В статье рассмотрены две формы торговли, а именно транзитную и складскую. Исследованы особенности ведения деятельности предприятий при использовании разных форм торговли. Определены позитивные и негативные моменты при применении транзитной и складской формы торговли.

Ключевые слова: торговля, расчеты, товар, транзитная торговля, складская торговля, торговое предприятие.

Burak I.O. Chernivtsi TRade and Economic Institute of
Kyiv National Trade and Economic University**ADVANTAGES AND TRANSIT AND WARE-HOUSE FORMAL OF TRADE DEFECTS****Summary**

Two forms of trade are considered In the article, namely transit and ware-house. The features of conduct of activity of enterprises are investigational at the use of different forms of trade. Positive and negative moments are certain at application of transit and ware-house form of trade.

Keywords: trade, settling, commodity, transit trade, ware-house trade, trade enterprise.

УДК 339.92:330.322

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНИХ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС**Бусарева Т.Г.**

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Приведення національної податкової системи у відповідність до вимог ЄС, що обумовлено, двома факторами, з одного боку, високою ефективністю регіональних нівелювань високих диспропорцій, а з другого – стратегічним зовнішньо – економічним курсом України на інтеграцію до європейського економічного простору. Зазначений курс має бути врахований під час здійснення державного регулювання внутрішніх соціально-економічних процесів, що вимагає коригування цілей та завдань національної податкової системи з урахуванням не тільки сформованого національного фіскального суверенітету, а й наднаціональних інтересів Європейського Союзу та сучасних тенденцій фінансової глобалізації. Вищезазначене обумовлено тим, що національна податкова система України на сьогодні не відіграє конструктивної ролі в процесах приватизації власності, залученні іноземних інвестицій, а також запобіганні тінізації економіки, офшоризації бізнес-діяльності та глибокій соціальній поляризації суспільства.

Ключові слова: національна податкова система, імплементація, ПДВ, інтеграція, невідповідність, реформування, ефективність.

Постановка проблеми. Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в Україні останні двадцять років, форсовані методи переходу від централізованого планування до ринкового на фоні проблем радянського періоду розвитку, що загострилися, привели країну до всеохоплюючої системної кризи, подолання якої на початку XXI століття продовжує залишатися первинним завданням національного масштабу, рішення якого залежить від якості державного управління економікою, включаючи один з головних його інструментів – податкову систему. Проведення ефективної податкової політики є одним з найважливіших умов економічного зростання України, розвитку міжнародної діяльності підприємств, зниження рівня тіньової економіки, залучення в країну міжнародних інвестицій. Необхідність реформування національної податкової системи в умовах ринкової економіки обумовлює актуальність здійснення теоретичних досліджень, адже відсутність

теоретичної бази в питаннях розвитку національної податкової системи створює труднощі фінансової та економічної стабілізації в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З-поміж наукових праць, в яких досліджуються теоретичні еволюції національних податкових систем та їх трансформація в сучасних умовах, процеси фіскальної конвергенції країн світу, а також інструменти та важелі формування інтегративних податкових систем на регіональному рівні, слід відзначити роботи таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як: Д. Ашворз, Ю. Байрачний, Л. Барбоне, Я. Бергер І. Бураковський, І. Благун, Н. Вдовиченко, М. Висоцький, І. Волков, М. Гридчина, М. Карлін, Ю. Козак, П. Ліндерт, Д. Лук'яненко, З. Луцишин, Дж. Маккі-Масон, Ю. Макогон, Н. Стукало, А. Толкушкін та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Не дивлячись на чисельні дослід-